

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧОРТКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПІДПРИЄМНИЦТВА І БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ЧННІПБ ЗУНУ

Надія КУЛЬЧИЦЬКА

2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Публічні фінанси»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 07 Управління та адміністрування

спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська справа та страхування»

кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	3	5	30	30	4	8	78	150	-	5
Заочна	3	5	8	4	-	-	138	150	-	6

29.06.2025

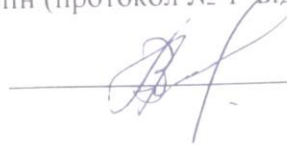
**Чортків – ЗУНУ
2025**

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.).

Робочу програму склав д.е.н., професор Василь Дем'янишин

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін (протокол № 1 від 26.06.2025 р.)

Завідувач кафедри



Людмила ДЕРМАНСЬКА

Гарант ОПП



Юлія БУГЕЛЬ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “Публічні фінанси”

1. Опис дисципліни “Публічні фінанси”

Дисципліна - Публічні фінанси	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	галузь знань – 07 “Управління та адміністрування”	Статус дисципліни нормативна дисципліна з циклу професійної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки: Денна – 3 Заочна – 3 Семестр: Денна – 6 Заочна – 6
Кількість змістових модулів – 2	освітньо-професійна програма – Фінанси, банківська справа та страхування	Лекції: Денна – 30 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 30 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 300	ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: Денна – 78 год., Заочна -138 год. Тренінг – 8 год. Індивідуальна робота : Денна – 4 год.
Тижневих годин: 10 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою викладання дисципліни є надання студентам теоретичних знань щодо сутності та функціонування публічних фінансів, аналізу їх стану, а також використання державного бюджету як інструменту регулювання соціально-економічних процесів. Вивчаються аспекти формування та реалізації бюджетної політики, фіскального регулювання, організації бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях, застосування сучасних технологій бюджетування та управління публічними фінансовими ресурсами. Також важливим є набуття практичних навичок для обґрунтування складних професійних рішень та вирішення проблем у професійній діяльності в умовах невизначеності, ризиків та динамічних змін у сфері фінансів.

Предмет дисципліни включає в себе теоретичні та практичні аспекти функціонування публічних фінансів, формування та використання публічних фінансових ресурсів, а також питання, пов'язані з формуванням та реалізацією бюджетної політики, фіскальним регулюванням, організацією бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях та контролем у сфері публічних фінансів.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Публічні фінанси» є:

- отримати ґрунтовні знання про сутність і функціонування публічних фінансів як складової фінансової системи та новітню парадигму управління публічними фінансами у сучасних умовах;
- зрозуміти соціально-економічну сутність бюджету, призначення та роль як основної ланки публічних фінансів та інструменту державного регулювання у забезпеченні сталого інклюзивного розвитку держави, вивчити складові частини бюджету, ознайомитись із побудовою бюджетної системи держави, особливостями бюджетного устрою;
- розуміти сутність і суспільне призначення соціальних позабюджетних публічних фондів, знати порядок формування та використання коштів соціальних позабюджетних фондів України;
- навчитися діагностувати стан публічних фінансів, виявляти проблеми функціонування державного і місцевих бюджетів, Пенсійного фонду України, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття; розуміти специфіку управління публічними фінансами в Україні; розвинути навички пропонування обґрунтованих рішень щодо управління публічними фінансами, формування і використання публічних фінансових ресурсів, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів;
- ознайомитися із засадами формування та реалізації бюджетної політики, зрозуміти дію фінансових методів, інструментів, важелів, вивчити механізм реалізації бюджетної політики; розуміти принципи, методи та інструменти фіскального регулювання;
- ознайомитися з порядком та особливостями стратегічного та середньострокового бюджетного планування в системі управління публічними фінансами, навчитися аналізувати й інтерпретувати фінансову інформацію, яка використовується під час бюджетного планування;
- набути вміння застосовувати сучасні технології бюджетування у бюджетному процесі на державному та місцевому рівнях та інструменти інклюзивного, проектного і транспарентного підходів під час управління бюджетними ресурсами;
- ознайомитися із організаційними засадами, послідовністю стадій та способами забезпечення прозорості бюджетного процесу, засвоїти методи залучення громадськості до бюджетного процесу;
- розвинути навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для формування та аналізу основних документів, які використовуються у бюджетному процесі на державному та місцевому рівнях, ознайомитися із послідовністю стадій бюджетного процесу та основними функціями його учасників;

- зрозуміти соціально-економічну сутність та вивчити класифікацію доходів бюджету, навчитися аналізувати та планувати доходи державного і місцевих бюджетів України;
- зрозуміти сутність податкових фінансів як першооснови функціонування публічних фінансів та їх роль у фінансовому забезпеченні потреб держави;
- розвинути вміння виявляти й аналізувати причини фіскальних дисбалансів, зрозуміти методи бюджетного регулювання та навчитися розраховувати міжбюджетні трансферти;
- зрозуміти соціально-економічну сутність та вивчити класифікацію видатків бюджету, навчитися аналізувати та планувати видатки державного і місцевих бюджетів України; ознайомитися із порядком здійснення публічних закупівель;
- знати порядок та особливості бюджетного забезпечення управлінської, оборонної, соціальної та економічної функцій держави, навчитися здійснювати його аналіз;
- зрозуміти роль публічних інвестицій як інструменту державного регулювання сталого розвитку та вивчити механізм публічного інвестування;
- зрозуміти сутність та необхідність застосування проєктного підходу в управлінні публічними фінансами, знати порядок проєктного фінансування сталого розвитку;
- зрозуміти сутність позикових фінансів, розвинути вміння виявляти причини, оцінювати наслідки виникнення бюджетного дефіциту й шукати джерела його фінансування; вивчити специфіку управління державним та місцевим боргом;
- зрозуміти сутність та навчитися визначати ризики у сфері публічних фінансів,
- здійснювати їхній вплив та розвинути навички обґрунтування рішень щодо нейтралізації негативної дії ризиків у сфері публічних фінансів;
- засвоїти засади та розвинути навички здійснення контролю у сфері публічних фінансів.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Публічні фінанси» базується на знаннях, отриманих з таких дисциплін, як «Фінанси», «Податкова система» та «Іноземна мова».

2.5. Програмні результати навчання.

У процесі вивчення дисципліни «Публічні фінанси» студенти повинні розуміти механізм функціонування державних фінансів:

ПРН04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т. ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;

ПРН05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т. ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);

ПРН07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування;

ПРН11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування;

3. Програма навчальної дисципліни «Публічні фінанси»

Змістовий модуль 1. Публічні фінанси у забезпеченні макроекономічної стабільності держави.

Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи держави

Публічний сектор економіки та його структура. Роль держави в економіці. Провали ринку та межі державного втручання.

Суспільні блага в системі публічних фінансів.

Сутність публічних фінансів як економічної категорії. Необхідність та характерні особливості публічних фінансів. Функції публічних фінансів як відображення їх сутності і суспільного призначення.

Історичні засади розвитку публічних фінансів.

Складові публічних фінансів та їх характеристика.

Ключові відмінності публічних та приватних фінансів. Функціональні особливості публічних фінансів.

Фіскальна децентралізація та її вплив на функціонування публічних фінансів.

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31].

Тема 2. Бюджет держави як основна ланка публічних фінансів та інструмент державного регулювання

Історичні аспекти виникнення бюджету держави.

Соціально-економічна сутність, призначення та роль бюджету держави як інструменту державного регулювання у забезпеченні сталого розвитку держави.

Функції бюджету держави як економічної категорії, їхня характеристика, взаємозв'язок і особливості прояву в умовах ринкових відносин.

Бюджетні ресурси у фінансуванні сталого розвитку держави, регіонів, територіальних громад.

Складові бюджету держави. Характеристика загального та спеціального фондів бюджету. Цільові фонди у складі бюджету держави: резервний фонд, державний фонд регіонального розвитку, державний дорожній фонд, державний фонд поводження з радіоактивними відходами, державний фонд розвитку водного господарства, державний фонд внутрішніх водних шляхів.

Основи бюджетного устрою. Бюджетна система та принципи її побудови.

Література: [1; 2; 12; 16; 17; 19; 21; 22; 31].

Тема 3. Соціальні позабюджетні публічні фонди у складі публічних фінансів

Сутність, види та суспільне призначення соціальних позабюджетних публічних фондів.

Пенсійний фонд України як основна фінансова інституція в системі пенсійного страхування громадян. Формуванням та використанням коштів Пенсійного фонду України.

Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, особливості формування та напрями використання коштів цього фонду.

Література: [1 – 5; 7; 13; 18; 19; 21; 22].

Тема 4. Бюджетна політика сталого розвитку держави та система стратегічного бюджетного планування

Фіскальне регулювання як складова державного регулювання соціально-економічних явищ і процесів.

Економічна сутність, складові та види бюджетної політики. Бюджетна стратегія і бюджетна тактика. Принципи бюджетної політики.

Бюджетна політика держави.

Бюджетна політика органів місцевого самоврядування.

Бюджетний механізм та його роль у реалізації бюджетної політики. Структура бюджетного механізму та характеристика складових. Принципи формування і функціонування бюджетного механізму.

Стійкість публічних фінансів як пріоритетний напрям бюджетної політики.

Стратегічне бюджетне планування та його роль у забезпеченні реалізації стратегічних пріоритетів розвитку держави. Мета, завдання, переваги та принципи стратегічного бюджетного планування. Взаємозв'язок стратегічного бюджетного планування зі стратегічними документами розвитку держави. Сценарний підхід у стратегічному бюджетному плануванні.

Середньострокове бюджетне планування в системі управління публічними фінансами: зміст та зв'язок із стратегічним та поточним (річним) бюджетним плануванням. Правові засади середньострокового бюджетного планування в Україні. Мета, цілі та переваги планування бюджетів на середньостроковий період. Середньострокове бюджетне планування та бюджетні програми: ключові аспекти взаємозв'язку. Кращий європейський досвід планування бюджету на середньострокову перспективу.

Література: [1 – 5; 7; 12; 13; 14; 16; 20; 29; 31].

Тема 5. Сучасні технології, методи бюджетування та організація бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях

Загальна характеристика та принципи бюджетування як управлінської технології включають різні види технологій бюджетування, їх переваги та недоліки. Особливу увагу приділяють інклюзивному, проєктному і транспарентному підходам в управлінні бюджетними ресурсами.

Програмно-цільове бюджетування у системі управління бюджетними ресурсами має на меті забезпечення фіскальної прозорості із застосуванням інформаційних технологій. Основні компоненти цього методу бюджетування та його особливості є важливими для досягнення зазначених цілей.

Бюджетна програма включає засади її формування та виконання, моніторинг, оцінювання та контроль. Організаційно-правові засади складання бюджетного запиту та паспорту бюджетної програми також відіграють ключову роль у бюджетному процесі на місцевому рівні.

Партиципаторний бюджет, або бюджет участі, є інноваційним інструментом залучення громадян до розподілу бюджетних ресурсів та демократизації бюджетного процесу на місцевому рівні. Це сприяє стимулюванню розвитку територіальних громад і регіонів.

Гендерно орієнтоване бюджетування має на меті врахування гендерних аспектів у процесі бюджетування. Основні принципи, методика та інструменти цього підходу забезпечують справедливий розподіл ресурсів. Світові практики гендерно орієнтованого бюджетування можуть бути застосовані і в Україні.

Бюджетний процес в Україні включає теоретичні та організаційні засади, принципи організації, стадії та учасники. Особлива увага приділяється прозорості бюджетного процесу в умовах воєнного стану та використанню інформаційно-аналітичних систем і веб-порталів.

Участь громадськості у бюджетному процесі є важливою складовою. На державному рівні бюджетна декларація та закон про Державний бюджет України визначають основні напрями середньострокового бюджетного планування. Організація виконання державного бюджету та підготовка звітів також є важливими етапами.

Бюджетний процес на місцевому рівні включає прогноз місцевого бюджету, порядок його складання, розгляд та прийняття рішень про місцевий бюджет. Організація виконання місцевого бюджету та підготовка звітів є необхідними для ефективного управління місцевими фінансами.

Література: [1-5; 7; 14; 20; 21; 22].

Змістовий модуль 2. Формування та використання публічних фінансових ресурсів.

Тема 6. Доходи та видатки бюджету держави

Доходи бюджету держави. Соціально-економічна сутність та класифікація доходів бюджету держави. Методи та джерела формування доходів бюджету держави. Склад доходів Державного бюджету України. Склад доходів місцевих бюджетів. Планування доходів державного та місцевих бюджетів.

Видатки бюджету держави. Видатки бюджетів: їх соціально-економічна сутність, класифікація, принципи і порядок розподілу між окремими ланками бюджетної системи

України. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб сталого розвитку держави та регіонів. Склад видатків Державного бюджету України. Склад видатків місцевих бюджетів. Бюджетне фінансування: економічна сутність та принципи. Кошторис як основний фінансовий план бюджетної установи: порядок складання і затвердження кошторисів бюджетних установ. Публічні закупівлі та порядок їх здійснення.

Література: [1; 2; 7; 10; 14; 17; 19; 20; 21; 22; 32].

Тема 7. Податкові фінанси як першооснова функціонування публічних фінансів

Податкові фінанси у фінансовому забезпеченні потреб органів державної влади та місцевого самоврядування.

Податки як інструмент механізму реалізації бюджетної політики. Вплив податків на суспільний добробут.

Оподаткування як основа бюджетної політики. Податкова політика держави. Фактори, що визначають напрямки і характер податкової політики. Критерії проведення податкової політики. Податкове регулювання ринку. Антикризове податкове регулювання в умовах воєнного стану.

Фіскальне адміністрування, його принципи та складові. Механізми і способи розрахунку та сплати загальнодержавних та місцевих податків і зборів.

Література: [1-5; 7; 10; 12; 14; 20; 21; 22; 31].

Тема 8. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетних трансфертів

Сутність, мета та організація міжбюджетних відносин в Україні. Суб'єкти міжбюджетних відносин.

Бюджетне регулювання, його необхідність та особливості здійснення. Завдання бюджетного регулювання. Види та методи бюджетного регулювання.

Види міжбюджетних трансфертів та їхня характеристика.

Дотації та порядок їх розрахунку.

Склад бюджетних субвенцій та особливості їх надання.

Трансфертна політика у контексті завдань соціально-економічного розвитку регіонів.

Література: [7; 14; 18; 20; 21; 22; 30].

Тема 9. Проектний підхід, публічні інвестиції та позикові фінанси

Публічні інвестиції. Публічні інвестиції як інструмент державного регулювання сталого розвитку. Державне інвестування в Україні: зміст, форми, методи та джерела фінансування. Інвестиційні ресурси для розвитку держави, регіонів та територіальних громад. Публічно-приватне партнерство та його форми. Основні етапи підготовки та реалізації проєктів ДПП. Порядок відбору та аналіз показників ефективності державних інвестицій.

Проектний підхід в управлінні публічними фінансами. Теоретичні засади та необхідність проектного підходу. Види та принципи проектного фінансування сталого розвитку. Інституційне забезпечення проектного фінансування. Роль фандрайзингу. Джерела, форми та методи залучення фінансових ресурсів для проєктів соціально-економічного розвитку. Гранти та міжнародна технічна допомога. Порядок розробки проєктів та підготовка проєктних заявок. Управління ризиками проєктів та розподіл ризику між учасниками. Оцінювання ефективності проєктів розвитку.

Позикові фінанси у фінансовому забезпеченні потреб держави. Позикові фінанси як альтернативні податковим. Бюджетний дефіцит: сутність, причини, наслідки та джерела фінансування. Державний кредит та місцеві запозичення. Кредитні ресурси для розвитку держави, регіонів та територіальних громад. Державний борг: причини виникнення, види та управління. Боргова стійкість та політика держави. Управління ризиками та оптимізація структури боргового портфеля.

Література: [1; 2; 7; 9; 13; 14; 20; 21; 22; 29].

Тема 10. Фінансові ризики та організація контролю у сфері публічних фінансів

Фінансові ризики у сфері публічних фінансів. Економічна сутність та види фінансових ризиків. Методика діагностики ризиків у сфері публічних фінансів. Фіскальні ризики: сутність та класифікація. Фіскальні ризики в контексті забезпечення бюджетної та боргової безпеки. Необхідність та роль управління фіскальними ризиками. Етапи управління фіскальними ризиками. Сутність та об'єкт фіскального ризик-менеджменту. Суб'єкти фіскального ризик-менеджменту, їхні функціональні обов'язки. Принципи та завдання фіскального ризик-менеджменту. Технології управління фіскальними ризиками. Шляхи нейтралізації негативної дії ризиків.

Організація та методика здійснення контролю у сфері публічних фінансів. Сутність та види контролю. Державний фінансовий контроль: призначення, види та форми. Принципи організації державного фінансового контролю. Методи та прийоми здійснення контролю. Органи державного фінансового контролю та їх повноваження. Організація та узагальнення результатів контролю Рахунковою палатою України за коштами Державного бюджету України. Державний фінансовий контроль Державною аудиторською службою України. Поняття та види порушень бюджетного законодавства. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства. Організація контролю за коштами Пенсійного фонду України та Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Громадський контроль у сфері публічних фінансів.

Література: [1; 2; 7; 14; 20; 21; 22].

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ»

(денна форма навчання)

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Публічні фінанси у забезпеченні макроекономічної стабільності держави						
Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи держави	2	2	8	2	4	поточне опитування, тестові завдання, практичні завдання
Тема 2. Бюджет держави як основна ланка публічних фінансів та інструмент державного регулювання	2	2	8			
Тема 3. Соціальні позабюджетні публічні фонди у складі публічних фінансів	2	2	7			
Тема 4. Бюджетна політика сталого розвитку держави та система стратегічного бюджетного планування	4	4	8			
Тема 5. Сучасні технології, методи бюджетування та організація бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях	4	4	8			Заліковий модуль по темах 1-5
Змістовий модуль 2. Формування та використання публічних фінансових ресурсів						
Тема 6. Доходи та видатки бюджету держави	4	4	7	2	4	поточне опитування, тестові завдання, практичні завдання
Тема 7. Податкові фінанси як першооснова функціонування публічних фінансів	2	2	8			
Тема 8. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетних трансфертів	2	2	8			
Тема 9. Проектний підхід, публічні інвестиції та позикові фінанси	4	4	8			
Тема 10. Фінансові ризики та організація контролю у сфері публічних фінансів	4	4	8			Заліковий модуль по темах 6-10
Разом	30	30	78	4	8	екзамен

**СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ
«ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ»**

(заочна форма навчання)

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Публічні фінанси у забезпеченні макроекономічної стабільності держави				
Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи держави	4	2	12	поточне опитування, тестові завдання, практичні завдання
Тема 2. Бюджет держави як основна ланка публічних фінансів та інструмент державного регулювання			14	
Тема 3. Соціальні позабюджетні публічні фонди у складі публічних фінансів			14	
Тема 4. Бюджетна політика сталого розвитку держави та система стратегічного бюджетного планування			14	
Тема 5. Сучасні технології, методи бюджетування та організація бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях			14	
Змістовий модуль 2. Формування та використання публічних фінансових ресурсів				
Тема 6. Доходи та видатки бюджету держави	4	2	14	поточне опитування, тестові завдання, практичні завдання
Тема 7. Податкові фінанси як першооснова функціонування публічних фінансів			14	
Тема 8. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетних трансфертів			14	
Тема 9. Проєктний підхід, публічні інвестиції та позикові фінанси			14	
Тема 10. Фінансові ризики та організація контролю у сфері публічних фінансів			14	
Разом	8	4	138	екзамен

5. Тематика практичних занять з дисципліни «Публічні фінанси»

Змістовий модуль 1. Публічні фінанси у забезпеченні макроекономічної стабільності держави.

Практичне заняття 1.

Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи держави

Мета: ознайомлення із сутністю, функціями і особливостями функціонування публічних фінансів як важливої сфери фінансової системи, їх складовими та впливом фіскальної децентралізації на функціонування публічних фінансів.

Питання для обговорення:

- 1 Публічний сектор економіки та його структура. Роль держави в економіці. Провали ринку та межі державного втручання.
- 2 Суспільні блага в системі публічних фінансів.
- 3 Сутність публічних фінансів як економічної категорії. Необхідність та характерні особливості публічних фінансів. Функції публічних фінансів як відображення їх сутності і суспільного призначення.
- 4 Історичні засади розвитку публічних фінансів.
- 5 Складові публічних фінансів та їх характеристика.
- 6 Ключові відмінності публічних та приватних фінансів. Функціональні особливості публічних фінансів.
- 7 Фіскальна децентралізація та її вплив на функціонування публічних фінансів.

Дискусійне обговорення сутності, функцій та складових публічних фінансів; новітньої парадигми управління публічними фінансами.

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Практичне заняття 2.

Тема 2. Бюджет держави як основна ланка публічних фінансів та інструмент державного регулювання

Мета: ознайомлення із соціально-економічною сутністю бюджету держави, призначенням та роллю як основної ланки публічних фінансів та інструменту державного регулювання у забезпеченні сталого інклюзивного розвитку держави, вивчення складових частин бюджету, особливостей бюджетної системи держави та бюджетного устрою.

Питання для обговорення:

1. Історичні аспекти виникнення бюджету держави.
2. Соціально-економічна сутність, призначення та роль бюджету держави.
3. Функції бюджету держави як економічної категорії, їхня характеристика.
4. Бюджетні ресурси у фінансуванні сталого розвитку держави, регіонів, територіальних громад.
5. Складові бюджету держави. Характеристика загального та спеціального фондів бюджету.
6. Цільові фонди у складі бюджету держави.
7. Основи бюджетного устрою. Бюджетна система та принципи її побудови.

Дискусійне обговорення сутності і функцій бюджету держави; сучасних викликів та проблем функціонування і розвитку бюджетної системи.

Практичні завдання щодо діагностики стану бюджетної системи.

Література: [1; 2; 12; 16; 17; 19; 21; 22; 31; 34; 36].

Практичне заняття 3.

Тема 3. Соціальні позабюджетні публічні фонди у складі публічних фінансів

Мета: ознайомлення із сутністю і суспільним призначенням соціальних позабюджетних публічних фондів, порядком формування та використання коштів соціальних позабюджетних фондів України.

Питання для обговорення:

1. Сутність, види та суспільне призначення соціальних позабюджетних публічних фондів.

2. Пенсійний фонд України як основна фінансова інституція в системі пенсійного страхування громадян.

3. Формуванням та використанням коштів Пенсійного фонду України.

4. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

5. Особливості формування та напрями використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Дискусійне обговорення проблем функціонування та перспектив удосконалення формування та використання коштів соціальних позабюджетних фондів України в умовах війни.

Література: [1 – 5; 7; 13; 18; 19; 21; 22; 35; 36].

Практичне заняття 4, 5.

Тема 4. Бюджетна політика сталого розвитку держави та система стратегічного бюджетного планування

Мета: ознайомлення студентів із сутністю бюджетної політики, стратегіями, тактиками та механізмами її реалізації, а також вивчення стратегічного та середньострокового бюджетного планування..

Питання для обговорення:

1. Фіскальне регулювання як складова державного регулювання соціально-економічних явищ і процесів.

2. Економічна сутність, складові та види бюджетної політики.

3. Бюджетна стратегія і бюджетна тактика.

4. Принципи бюджетної політики.

5. Бюджетна політика держави.

6. Бюджетна політика органів місцевого самоврядування.

7. Бюджетний механізм та його роль у реалізації бюджетної політики.

8. Структура бюджетного механізму та характеристика складових.

9. Принципи формування і функціонування бюджетного механізму.

10. Стійкість публічних фінансів як пріоритетний напрям бюджетної політики.

11. Мета, завдання, переваги та принципи стратегічного бюджетного планування.

12. Взаємозв'язок стратегічного бюджетного планування зі стратегічними документами розвитку держави.

13. Сценарний підхід у стратегічному бюджетному плануванні.

14. Середньострокове бюджетне планування в системі управління публічними фінансами: зміст та зв'язок із стратегічним та поточним (річним) бюджетним плануванням.

15. Правові засади середньострокового бюджетного планування в Україні.

16. Кращий європейський досвід планування бюджету на середньострокову перспективу.

Дискусійне обговорення тенденцій управління публічними фінансами в умовах пандемічних шоків та війни в Україні.

Практичні завдання дослідження взаємозв'язків стратегічного бюджетного планування зі стратегічними документами розвитку держави..

Література: [1 – 5; 18; 21; 22; 35; 34; 36].

Практичне заняття 6, 7.

Тема 5. Сучасні технології, методи бюджетування та організація бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях

Мета заняття: ознайомити студентів з принципами бюджетування як управлінської технології, сучасними методами бюджетування, а також з організацією бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях.

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика та принципи бюджетування як управлінської технології.

2. Види технологій бюджетування, їх переваги та недоліки.

3. Інклюзивний, проєктний і транспарентний підходи в управлінні бюджетними ресурсами.
4. Програмно-цільове бюджетування: основні компоненти та особливості.
5. Засади формування та виконання бюджетної програми, моніторинг, оцінювання та контроль.
6. Партиципаторний бюджет як інструмент залучення громадян до розподілу бюджетних ресурсів.
7. Гендерно орієнтоване бюджетування: принципи, методики та інструменти.
8. Теоретичні та організаційні засади бюджетного процесу в Україні.
9. Прозорість бюджетного процесу в умовах воєнного стану.
10. Участь громадськості у бюджетному процесі.
11. Бюджетна декларація та закон про Державний бюджет України.
12. Організація виконання державного та місцевого бюджетів.

Практичні завдання

1. Аналіз видів технологій бюджетування, їх переваг та недоліків.
 2. Вивчення основних компонентів та особливостей програмно-цільового бюджетування.
 3. Оцінка засад формування та виконання бюджетної програми.
 4. Дослідження партиципаторного бюджету та гендерно орієнтованого бюджетування.
 5. Аналіз прозорості бюджетного процесу в умовах воєнного стану.
 6. Розробка пропозицій щодо участі громадськості у бюджетному процесі.
- Література [1-5; 7; 14; 20; 21; 22]

Змістовий модуль 2. Формування та використання публічних фінансових ресурсів.

Практичне заняття 8, 9.

Тема 6. Доходи та видатки бюджету держави

Мета: ознайомлення з сутністю, із сутністю, видами доходів та видатків бюджету, методами їх формування та розподілу, а також оволодіти практичними навичками аналізу доходів та видатків державного та місцевих бюджетів..

Питання для обговорення:

1. Соціально-економічна сутність та класифікація доходів бюджету держави.
2. Методи та джерела формування доходів бюджету держави.
3. Склад доходів Державного бюджету України.
4. Склад доходів місцевих бюджетів.
5. Планування доходів державного та місцевих бюджетів.
6. Соціально-економічна сутність, класифікація та принципи розподілу видатків бюджетів.
7. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб сталого розвитку держави та регіонів.
8. Склад видатків Державного бюджету України.
9. Склад видатків місцевих бюджетів.
10. Економічна сутність та принципи бюджетного фінансування.
11. Порядок складання і затвердження кошторисів бюджетних установ.
12. Публічні закупівлі та порядок їх здійснення.

Дискусійне обговорення проблем формування і використання бюджетних ресурсів та шляхів їх вирішення в сучасних умовах.

Практичні завдання щодо розрахунку обсягу, структури доходів та видатків бюджетів різних рівнів та їх аналізу.

Література: [1; 2; 7; 10; 14; 17; 19; 20; 21; 22; 32]

Практичне заняття 10.

Тема 7. Податкові фінанси як першооснова функціонування публічних фінансів

Мета: ознайомлення із сутністю податкових фінансів як першооснови функціонування публічних фінансів та їх роллю у фінансовому забезпеченні потреб держави.

Питання для обговорення:

1. Податкові фінанси у фінансовому забезпеченні потреб органів державної влади та місцевого самоврядування.
2. Податки як інструмент механізму реалізації бюджетної політики. Вплив податків на суспільний добробут.
3. Оподаткування як основа бюджетної політики. Податкова політика держави. Фактори, що визначають напрямки і характер податкової політики. Критерії проведення податкової політики. Податкове регулювання ринку. Антикризове податкове регулювання в умовах воєнного стану.
4. Фіскальне адміністрування, його принципи та складові. Механізми і способи розрахунку та сплати загальнодержавних та місцевих податків і зборів.

Дискусійне обговорення проблем функціонування податкових фінансів та шляхів їх вирішення в сучасних умовах.

Література: [1-5; 7; 10; 12; 14; 20; 21; 22; 31; 35; 36].

Практичне заняття 11.

Тема 8. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетних трансфертів

Мета: ознайомлення з організацією міжбюджетних відносин; завданнями і методами бюджетного регулювання; сутністю, видами та особливостями міжбюджетних трансфертів; оволодіння практичними навичками аналізу міжбюджетних трансфертів та виявлення проблем їх розрахунку і передачі між бюджетами.

Питання для обговорення:

1. Сутність, мета та організація міжбюджетних відносин в Україні. Суб'єкти міжбюджетних відносин.
2. Бюджетне регулювання, його необхідність та особливості здійснення. Завдання бюджетного регулювання. Види та методи бюджетного регулювання.
3. Види міжбюджетних трансфертів та їхня характеристика.
4. Дотації та порядок їх розрахунку.
5. Склад бюджетних субвенцій та особливості їх надання.
6. Трансфертна політика у контексті завдань соціально-економічного розвитку регіонів.

Дискусійне обговорення проблем бюджетного регулювання та шляхів їх вирішення в сучасних умовах.

Практичні завдання щодо розрахунку обсягу, структури міжбюджетних трансфертів та їх аналізу.

Література: [7; 14; 18; 20; 21; 22; 30; 35; 36].

Практичне заняття 12, 13.

Тема 9. Проектний підхід, публічні інвестиції та позикові фінанси

Мета: ознайомлення із проектним підходом, публічними інвестиціями та позиковими фінансами, а також оволодіти практичними навичками аналізу та оцінки інвестицій і фінансових проектів..

Питання для обговорення:

1. Публічні інвестиції як інструмент державного регулювання сталого розвитку.
2. Зміст, форми, методи та джерела фінансування державних інвестицій в Україні.
3. Інвестиційні ресурси для розвитку держави, регіонів та територіальних громад.
4. Форми публічно-приватного партнерства та основні етапи реалізації проектів ДПП.
5. Порядок відбору та аналіз показників ефективності державних інвестицій.
6. Теоретичні засади та необхідність проектного підходу в управлінні публічними фінансами.
7. Види та принципи проектного фінансування сталого розвитку.
8. Інституційне забезпечення проектного фінансування та роль фандрайзингу.

9. Джерела, форми та методи залучення фінансових ресурсів для проектів соціально-економічного розвитку.

10. Порядок розробки проектів, підготовка проектних заявок та управління ризиками.

11. Позикові фінанси як альтернативні податковим фінансам.

12. Сутність, причини, наслідки та джерела фінансування бюджетного дефіциту.

13. Державний кредит, місцеві запозичення та кредитні ресурси.

14. Управління державним боргом, боргова стійкість та політика держави.

Дискусійне обговорення проблем використання бюджетних ресурсів та шляхів їх вирішення в сучасних умовах.

Практичні завдання щодо моделювання практичних ситуацій, пов'язаних з організацією роботи щодо розроблення проекту, щодо аналізу бюджетного інвестування та аналізу бюджетного дефіциту, фінансування бюджету, видатків бюджетів на обслуговування і погашення державного та місцевого боргу.

Література: [1; 2; 7; 9; 13; 14; 20; 21; 22; 29].

Практичне заняття 14, 15.

Тема 10. Фінансові ризики у сфері публічних фінансів

Мета: ознайомлення із сутністю, видами ризиків у сфері публічних фінансів та організацією контролю за їх управлінням, а також оволодіти практичними навичками діагностики ризиків та аналізу контролю у фінансовій сфері.

Питання для обговорення:

1. Економічна сутність та види фінансових ризиків у сфері публічних фінансів.
2. Методика діагностики ризиків у сфері публічних фінансів.
3. Сутність та класифікація фіскальних ризиків.
4. Фіскальні ризики в контексті забезпечення бюджетної та боргової безпеки.
5. Етапи управління фіскальними ризиками та принципи фіскального ризик-менеджменту.
6. Технології управління фіскальними ризиками та шляхи нейтралізації негативної дії ризиків.
7. Сутність та види контролю у сфері публічних фінансів.
8. Принципи організації державного фінансового контролю.
9. Методи та прийоми здійснення державного фінансового контролю.
10. Органи державного фінансового контролю та їх повноваження.
11. Організація та узагальнення результатів контролю Рахунковою палатою України.
12. Державний фінансовий контроль Державною аудиторською службою України.
13. Поняття та види порушень бюджетного законодавства.
14. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства.
15. Організація контролю за коштами Пенсійного фонду України та Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.
16. Громадський контроль у сфері публічних фінансів.

Дискусійне обговорення проблем управління ризиками та здійснення контролю у сфері публічних фінансів.

Практичні завдання

1. Аналіз економічної сутності та видів фінансових ризиків у сфері публічних фінансів.
2. Оцінка методик діагностики ризиків.
3. Вивчення класифікації фіскальних ризиків та їх впливу на бюджетну та боргову безпеку.

Література: [1; 2; 7; 14; 20; 21; 22]

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Мета тренінгу з дисципліни «Публічні фінанси» – формування у студентів критичного мислення для пропонування професійних рішень, цілісного бачення і вирішення проблем організації бюджетних відносин, формування і використання публічних фінансових ресурсів ресурсів, організації і функціонування публічних фінансів та розвиток навичок діагностування їх стану, розуміння особливостей здійснення фіскального регулювання, організації бюджетного процесу на державному і місцевому рівнях, використання сучасних технологій бюджетування. Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «бакалавр».

Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Публічні фінанси»;
- розвинути у студентів навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

1. Організація проведення тренінгу

Загальний час підготовки до тренінгу – один місяць. Упродовж нього студенти розробляють сценарій, вивчають основні проблеми, стратегії й тактику поведінки кожного з учасників групи, готують доповіді. Кожній групі для презентування надають до 15 хвилин. У тренінгу виділяють чотири стадії: підготовку, моделювання ситуації, аналіз та оцінювання (підбиття підсумків).

2. Підготовка. На цій стадії студенти самостійно об'єднуються в малі групи (від 3 до 5 осіб). Викладач пропонує сценарій проведення тренінгу. У сценарії мають бути виділені ключові моменти, на які необхідно буде звернути увагу в процесі підготовки, а саме:

1. Вибір ОТГ на основі бази даних : <https://openbudget.gov.ua/>. Висвітлення загальних відомостей про ОТГ. Проведення якісного аналізу бюджету за рядом показників на основі https://public.tableau.com/app/profile/ulead/viz/_16360623127390/sheet0.
2. Оцінювання фінансової спроможності територіальних громад.
3. Складання проекту бюджету участі для територіальної громади.
4. Формування та оцінювання ефективності бюджетних програм.
5. Складання проекту сталого розвитку територіальної громади для залучення гранту.
6. Підготовка та оформлення роботи, доповіді на захист, презентації.

У період підготовки кожна група розподіляє між собою ролі.

Під час проведення практичного заняття команда презентує свою територіальну громаду. Інші студенти можуть брати участь в обговоренні, ставити запитання, вести дискусію.

3. Аналіз тренінгового заняття. Після проведення презентації всіма групами викладач разом із студентами аналізує усю діяльність, водночас розглядаючи найбільш вдалі сценарії, найцікавіші моменти процесу презентування, а також спірні питання (якщо такі були), й аналізує недоліки.

4. Оцінювання. Викладач до початку проведення заняття ознайомлює студентів із критеріями оцінювання кожної групи учасників, готує дані відомості за такими параметрами: повнота оригінальність викладення матеріалу, здатність обробляти, оцінювати та пояснювати інформацію (оцінювання доповіді), вичерпні відповіді на запитання, рівень розкриття всіх аспектів теми, відповідність роботи за змістом та оформленням методичним вказівкам. Кожен студент виставляє свою оцінку. Викладач ставить власну оцінку. Максимальна кількість балів – 100. Кожний критерій оцінювання має максимально 25 балів.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента (СРС) - це діяльність, яку студенти виконують самостійно за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача без

його прямої участі. Самостійна робота спрямована на більш глибоке ознайомлення студентом з проблемами, які розглядаються навчальним курсом «Публічні фінанси».

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються такі види самостійної роботи: підготовка реферату, аналітичної доповіді, наукового есе, проекту, презентації за підсумками опрацювання навчальної та наукової фахової літератури, чинного законодавства.

Самостійна робота студентів полягає у підготовці презентаційних виступів, що оцінюються за 100-бальною шкалою і визначається як сукупність питомої ваги кожної складової:

- 80% - підготовка презентації;
- 20% - захист презентації.

Перелік тем для самостійної роботи

1. Дискусійні підходи до сутності і складових публічних фінансів (підготувати наукову доповідь).
2. Схематично відобразити та пояснити як відбувається реалізація функцій бюджету як економічної категорії
3. Схематично відобразити та пояснити роль бюджету як інструменту державного регулювання у забезпеченні сталого розвитку держави.
4. Розкрити відмінності рівня централізації ВВП в бюджеті різних моделей економічних систем та охарактеризувати їхній вплив на реалізацію функцій держави. Навести приклади української та зарубіжної практики.
5. Аналіз джерел формування та напрямів використання коштів соціальних позабюджетних фондів (підготувати аналітичну доповідь)
6. Охарактеризувати проблеми функціонування публічних фінансів України і обґрунтувати шляхи їх вирішення в умовах воєнного стану
7. Бюджетна політика у зарубіжних країнах: сучасні тренди (підготувати проект по одній із країн за вибором студента).
8. Особливості фіскального регулювання в умовах війни та післявоєнного відновлення (підготувати наукову доповідь)
9. Кращий європейський досвід планування бюджету на середньострокову перспективу (підготувати реферат).
10. Технології бюджетування у зарубіжних країнах: сучасні тенденції та можливості використання в українській практиці (підготувати проект).
11. Особливості застосування інструментів інклюзивного, проектного і транспарентного підходів під час управління бюджетними ресурсами (підготувати есе).
12. Можливості використання зарубіжного досвіду організації бюджетного процесу в Україні в контексті євроінтеграції (підготувати есе).
13. Особливості організації бюджетного процесу на державному рівні в умовах воєнного стану (підготувати реферат).
14. Особливості організації бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах воєнного стану (підготувати реферат).
15. Вплив «тіньової економіки» на рівень доходів бюджету (підготувати есе).
16. Проблеми формування доходів Державного та місцевих бюджетів України та шляхи їх вирішення в умовах воєнного стану (підготувати проект)
17. Сучасні проблеми та тенденції функціонування податкових фінансів (підготувати есе).
18. Організація міжбюджетних відносин у зарубіжних країнах: сучасні тренди (підготувати проект по одній із країн за вибором студента).
19. Зарубіжний досвід оптимізації видатків бюджетів та можливості його адаптації до вітчизняних реалій (підготувати проект).
20. Проблеми здійснення видатків Державного та місцевих бюджетів України та шляхи їх вирішення в умовах воєнного стану (підготувати проект).

21. Зарубіжний досвід оптимізації видатків бюджетів на реалізацію управлінської та оборонної функцій держави та можливості його адаптації до вітчизняних реалій (підготувати проект).
22. Зарубіжний досвід оптимізації видатків бюджетів на реалізацію соціальної функції держави та можливості його адаптації до вітчизняних реалій (підготувати проект).
23. Зарубіжний досвід оптимізації видатків бюджетів на реалізацію економічної функції держави та можливості його адаптації до вітчизняних реалій (підготувати проект).
24. Проблеми здійснення бюджетного інвестування та кредитування в Україні та шляхи їх вирішення в умовах воєнного стану (підготувати есе).
25. Кращі світові практики публічно-приватного партнерства та можливості їх застосування в Україні (підготувати проект).
26. Зарубіжний досвід грантового фінансування сталого розвитку та можливості його впровадження у практику територіальних громад (підготувати проект).
27. Зарубіжний досвід оптимізації витрат бюджетів, пов'язаних з управлінням державним та місцевим боргом, та можливості його адаптації до вітчизняних реалій (підготувати проект).
28. Шляхи подолання бюджетного дефіциту: досвід зарубіжних країн та можливості його використання у вітчизняній практиці (підготувати реферат)
29. Фіскальні ризики в контексті забезпечення бюджетної та боргової безпеки (підготувати есе)
30. Можливості використання зарубіжного досвіду організації контролю у сфері публічних фінансів в Україні в контексті євроінтеграції (підготувати есе).

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення дисципліни «Публічні фінанси» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне опитування, тестування, виконання самостійної роботи;
- залікове модульне тестування та опитування;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- екзамен

9. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Публічні фінанси» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10 %	10 %	10 %	10 %	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Опитування під час заняття (теми 1–5) – 4 бали за тему – макс. 40 балів.	Підсумкова модульна контрольна робота по 1-5 темах Теоретичні питання (2 питання по макс 25 балів)	Опитування під час заняття (теми 6–10) – 4 бали за тему – макс. 40 балів.	Підсумкова модульна контрольна робота по 6-10 темах Теоретичні питання (2 питання по макс 25 балів)	Тренінг – макс. 100 балів. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 25 балів.	Сукупність питомої ваги кожної складової: -80% - підготовка презентації; -20% - захист презентації.	Тестові завдання (10 тестів по 2 бали за тест) – макс. 20 балів. Задачі (2 задачі) – по 30 балів,

	Тестові завдання (5 тестів по 5 бали за тест) – макс. 25 балів Задача 1 – макс. 25 балів		Тестові завдання (5 тестів по 5 бали за тест) – макс. 25 балів Задача 1 – макс. 25 балів			макс. 60 балів. Теоретичне питання – макс. 20 балів.
--	---	--	---	--	--	---

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про

належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Модульна робота – види контролю, при яких засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 5 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 5 балів, що в підсумку дає максимально 25 балів;

5 балів – за тест надано правильну відповідь.

практичних завдань: 1 завдання, за розв'язання студент може отримати від 0 до 25 балів;

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–4 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв'язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

теоретичного питання: 2 теоретичних питання, за відповідь на кожне питання, студент може отримати від 0 до 25 балів, що в підсумку дає максимально 50 балів

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Екзамен – види контролю, при яких засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 10 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 3 бали, що в підсумку дає максимально 30 балів;

3 бали – на тест надано правильну відповідь.

практичних завдань: 2 задачі, за розв'язання кожної із яких студент може отримати від 0 до 25 балів, що в підсумку дає максимально 50 балів;

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–4 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв’язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

теоретичного питання: 1 теоретичне питання, за відповідь на яке студент може отримати від 0 до 20 балів.

10–20 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–9 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

13. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-10
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Viber тощо).	1-10
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-10
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
2. Бюджетна система: підручник / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко, З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.
3. Бюджетний кодекс України : Закон України № 2456-VI від 08.07.2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
4. Дем'янишин В., Лободіна З., Горин В., Дем'янишин В. Методологічні підходи до дослідження державних фінансових ресурсів та фінансової безпеки суб'єктів господарювання в умовах реформування управління публічними фінансами. *Світ фінансів*. 2023. № 1 (74). С. 31–47.
5. Дем'янишин В. Сучасні вектори реформування управління державними фінансами в умовах модернізації фінансового механізму та фінансової системи України. *Світ фінансів*. 2021. № 2 (67). С. 51–65.
6. Дем'янишин В. Г., Лободіна З. М., Костецький В. В., Дем'янишин В. В. Напрями розвитку інформаційних технологій в управлінні публічними фінансами, державними фінансовими ресурсами та фінансовою безпекою суб'єктів господарювання державного сектору. *Інноваційна економіка*. 2023. № 1. С. 58–70.
7. Казначейська система: підручник / за наук. ред. д. е. н., проф. А. І. Крисоватого, д. е. н., проф. О. П. Кириленко, Т. Я. Слюз. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 364 с.
8. Кириленко О., Жадан О. Підвищення прозорості та обґрунтованості використання бюджетних коштів. *Світ фінансів*. 2021. № 3 (68). С. 23–37.
9. Кізіма Т., Лободіна З., Горин В., Кізіма А. Поведінкові фінанси як методологічний концепт дослідження сфери публічних фінансів в Україні. *Світ фінансів*. 2022. № 4 (73). С. 8–21.
10. Крисоватий А. Воєнні реалії фіскального простору публічних фінансів України. *Світ фінансів*. 2023. № 1 (74). С. 8–30.
11. Крисоватий А. І. Новий прагматизм фіскалізації публічних фінансів. *Світ фінансів*. 2021. № 1. С. 10–23.
12. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізіма Т., Березька К., Кізіма А. Функціонування бюджетів участі: сучасний стан, тенденції модернізації та моделювання в умовах реформування публічних фінансів. *Вісник економіки*. 2022. № 4. С. 8–27.
13. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізіма Т., Савчук С. Сучасні тенденції розвитку та наслідки трансформації бюджетної системи України в контексті реформування управління публічними фінансами. *Вісник економіки*. 2021. Вип. 4. С. 38–56.
14. Лободіна З., Корнацька Р., Нечепоренко В. Міжбюджетні трансферти як фінансовий інструмент зменшення диспропорцій та активізації регіонального розвитку. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 1 (74). С. 76–89.
15. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с.
16. Наказ Міністерства фінансів України «Про бюджетну класифікацію» від 14.01.2011 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>.
17. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету» від 28.01.2002 р. № 57. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02#n17>.
18. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Інструкції з підготовки бюджетних запитів» від 21.12.2022 р. № 450. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0322-23#Text>.
19. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі» від 02.01.2019 р. №1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19>.

20. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету» від 25.08.2023 р. №465. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MF23064>
21. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо механізмів участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні» від 3.03.2020 р. № 94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0094201-20#Text>.
22. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України. Станом на 20 травня 2020 року. / За заг. ред. Мацюка В. Я. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2020. 312 с.
23. Нікіфоров П. О., Качур Т. І. Реалізація концепції поведінкових фінансів у дослідженнях трансформації сфери публічних фінансів. *Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка*. 2021. Вип. 830. С. 37–44.
24. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
25. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року» від 17 листопада 2021 р. № 1467-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text>.
26. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки» від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>.
27. Aziz H., Shah N. Participatory budgeting: Models and approaches. Pathways Between Social Science and Computational Social Science. Springer, Cham, 2021. P. 215–236. URL: <https://arxiv.org/pdf/2003.00606.pdf>.
28. Lobodina Z. M., Lopushniak H. S., Kizyma T. O., Lyvdar M. V. Inclusive budgeting: theoretical aspects, prerequisites and necessity for its implementation in Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. Vol. 2 (33). P. 463–472.
29. Lobodina Z., Kizyma T., Demianyshyn V., Berezka K., Savchuk S. Participatory budgeting in the context of behavioural finances. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Том. 5 (46). С. 109–125.
30. Richard W. Tresch. Public Finance: A Normative Theory: textbook. 4th edition, Academic Press, 2022. 568 p.
31. Robert D. Lee Jr., Ronald W. Johnson, Philip G. Joyce. Public Budgeting Systems: textbook. 10th edition, Jones & Bartlett Learning, 2020. 575 p.
32. Romenska K., Chentsov V., Rozhko O., Uspalenko V. Budget planning with the development of the budget process in Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2020. Vol. 18 (2). P. 246–260. URL: https://www.businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/13617/PPM_2020_02_Romenska.pdf.
33. Rozhko O., Tkachenko N., Kovalenko Yu. Scientific and methodical approach to budget strategizing using the program-target method. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. Vol. 2. № 33. P. 335–344. URL: <https://fkf.net.ua/index.php/fkf/article/view/2996>.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>
2. Ціна держави – проєкт CASE Україна. URL: <https://cost.ua/>
3. Єдиний веб-портал використання публічних коштів. URL: <https://spending.gov.ua/new/>
4. Бюджети територіальних громад. URL: https://public.tableau.com/app/profile/ulead/viz/_16360623127390/sheet0